

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VIŠKE POSLOVNE ŠOLE

**ANALIZA POVEZAVE MED ŠTUDENTSKIM DELOM IN
UČENJEM ZA ŠTUDIJ ŠTUDENTOV EKONOMSKE FAKULTETE**

Ljubljana, avgust 2022

EDINA TATAREVIĆ

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Edina Tatarević, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Analiza povezave med študentskim delom in učenjem za študij študentov Ekonomske fakultete, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko izr. prof. dr. Alenko Slavec Gomezel

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD	1
1 ŠTUDENSKO DELO IN ŠTUDIJ	2
1.1 Študentsko delo	4
1.2 Učenje in učni stili, e-učenje in učenje učenja.....	6
1.3 Motivacija študentov pri učenju in delu	9
1.4 Smeri Ekonomske fakultete	11
1.4.2 Visokošolski program.....	12
1.4.3 Univerzitetni poslovni in ekonomski program	13
2 ANALIZA POVEZAVE MED ŠTUDENSKIM DELOM IN UČENJEM ZA ŠTUDIJ ŠTUDENTOV EKONOMSKE FAKULTETE.....	13
2.1 Namen, cilji in raziskovalno vprašanje raziskave.....	13
2.2 Vprašalnik	14
2.3 Zbiranje in obdelava podatkov.....	14
2.4 Rezultati in ugotovitve raziskave.....	15
2.5 Omejitve raziskave in priložnosti za prihodnje raziskovanje	23
SKLEP	23
VIRI IN LITERATURA	25
PRILOGE.....	29

KAZALO SLIK

Slika 1: Ure opravljanja študentskega dela študentov tedensko.....	15
Slika 2: Najpogostejše izbrane usmeritve Ekonomske fakultete	16
Slika 3: Razlogi za opravljanje študentskega dela.....	17
Slika 4: Delovne navade, prenesene v študij	17
Slika 5: Ure, namenjene študiju med tednom.....	18
Slika 6: Razlog prisotnosti na predavanjih in vajah	19
Slika 7: Pogostost obiskovanja predavanj, vaj in opravljanja nalog, ki jih določi predavatelj	20
Slika 8: (Ne)strinjanje z navedenimi trditvami glede študija	21
Slika 9: Dejavniki, ki vplivajo na učni uspeh.....	21

Slika 10: (Ne)strinjanje s trditvijo o motivaciji za študentsko delo, ki je povezano s študijskim programom.....	22
Slika 11: Povezava med hkratnim delom in študijem študentovEkonomске fakultete.....	23

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Vprašalnik.....	1
Priloga 2: Deskriptivne statistike	5
Priloga 3: Korelacije med preučevanimi spremenljivkami	6

UVOD

Kombinacija študija in študentskega dela je postala vsakdanja obveznost velikega števila študentov in je zato aktualna tema, saj je usklajevanje omenjenih področij pravi izziv za večino študentov. Obe področji imata številne prednosti, ki so razlog za trud študentov, da čim bolj uskladijo čas za študij in delo. Kljub številnim prednostim pa lahko njihovo usklajevanje prinaša nekatere slabosti. Študentsko delo lahko zmanjša študijski uspeh in ogroža verjetnost zaposlitve, saj imajo številna podjetja pri zaposlovanju kriterije, ki jih mora kandidat izpolnjevati, kot je npr. ustreznost stopnja izobrazbe. Po drugi strani pa je študentsko delo priložnost, ki ponuja različne izkušnje, poznanstva, znanja. Študentom omogoča opravljanje različnih del, s pomočjo katerih lažje ugotovijo, kaj jih veseli in kaj ne. (Ne)zadovoljstvo in (ne)navdušenost nad izbranim študentskim delom študentu pomaga pri izbiri fakultete, smeri na fakulteti, tečaja ali kakšne druge izobrazbe oz. napredovanja. V zaključni strokovni nalogi sem raziskovala, kako študentje Ekonomske fakultete (v nadaljevanju EF) usklajujejo področji študija in dela in kakšni so medsebojni učinki študija in dela (Skvarča, 2018).

Namen zaključne strokovne naloge je raziskati načine usklajevanja študija in študentskega dela študentov EF ter ugotoviti, kakšni so medsebojni učinki sočasnega študija in dela. Nazadnje sem raziskala tudi, kateremu področju dajajo prednost in zakaj ter kako študenti EF usvojene delovne navade prenesejo v študij (npr. boljša organiziranost, samostojnost, natančnost).

Med pisanjem zaključne strokovne naloge sem zasledovala tri cilje. To so:

1. pregled in sinteza strokovne in znanstvene literature na področju študentskega dela, dela ob študiju in študija na terciarni ravni,
2. izvedba ankete med študenti EF, ki opravljajo študentsko delo, o povezavah in učinkih študentskega dela in študija na EF ter
3. priprava predlogov o usklajevanju študentskega dela in študija na EF za študente, vodstvo in profesorje EF ter za trg študentskega dela.

Pri izdelavi naloge so mi bili v pomoč tako primarni kot sekundarni podatki. Teoretični del zaključne strokovne naloge temelji na povzetku ugotovitev ustrezne domače in tuje literature. Praktični del naloge pa je rezultat izvedene ankete, ki me je privedla do potrebnih ugotovitev, ki so mi omogočile analizo povezave med študentskim delom in učenjem za študij študentov EF.

Zaključna strokovna naloga se deli na teoretični in empirični del. Uvodu sledi poglavje o študentskem delu in študiju, v katerem so podrobno predstavljeni: zgodovina študentskega dela v Sloveniji, značilnosti študentskega dela, njegova zakonska podlaga, prednosti in slabosti ter različne vrste zlorab na področju študentskega dela. V tem delu so opisani tudi različni učni stili, dejavniki uspešnega učenja, značilnosti elektronskega učenja in sestavine

kompetence učenje učenja. Glede na to, da motivacija spodbuja posameznika za učenje in opravljanje dela, sem v to poglavje vključila tudi značilnosti motivacije. Opisala in naštela sem razloge, ki motivirajo študente za učenje in delo. Naslov zaključne naloge se nanaša na študente EF, zato sem posledično na kratko opisala še Ekonomsko fakulteto in njene programe. Izpostavila sem usmeritve in možne prihodnje zaposlitve oziroma delovna mesta študentov EF. Temu sledi drugo poglavje, v katerem sem s pomočjo spletne ankete zbrala podatke študentov EF o študentskem delu in študiju. Na podlagi pridobljenih odgovorov sem analizirala povezave med študentskim delom in študijem študentov EF. Tako sem dobila vpogled v medsebojne učinke študentskega dela in študija na EF, čemu dajajo študenti prednost, kaj jim je pomembnejše ter kako usklajujejo delo in študij. Zaključno strokovno nalogo zaključujem s sklepom, v katerem sem predstavila ključne ugotovitve in priporočila za različne deležnike pri obravnavani tematiki.

1 ŠTUDENSKO DELO IN ŠTUDIJ

Študentsko delo je delo, prilagojeno mladim, ki so vključeni v proces izobraževanja, a kljub temu želijo vstopiti na trg dela zaradi različnih razlogov (finančnih ali pa zaradi želje po nabiranju izkušenj). V Sloveniji študentsko delo redno opravlja tretjina študentov, zato imajo posledično manj časa za študijske dejavnosti. Četrtnina študentov študentsko delo opravlja občasno, kar pomeni, da dela večinoma ne opravljajo v izpitnem obdobju, privoščijo si počitnice, čas zase itd. (Eržen, 2018).

Brezplačen študij v Sloveniji, ki je eden izmed glavnih razlogov prihoda tujih študentov, študentom omogoča: boljšo prihodnjo kariero, izpopolnjevanje na posameznem področju, napredovanje ter osebni razvoj. V primerjavi z drugimi državami slovenski izobraževalni sistem zahteva od študentov le poravnavo šolnine. Ta je za Ekonomsko fakulteto v letu 2021/2022 znašala 57,00 € (vpis v 1. letnik) ali 49,00 € (vpis v višji letnik). Posledično lahko ugotovimo, da študenti Ekonomske fakultete manjši odstotek dohodkov namenijo izobraževanju. Kljub brezplačnemu študiju se večina študentov odloča za opravljanje študentskih del (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, 2020).

Pollard, Williams, Arthur in Kotecha (2013) in Kosi, Nastav in Šušteršič (2010) so v svojih analizah opisali prednosti in slabosti zaposlovanja študentov. Holmes (2008) navaja, da študentsko delo izboljšuje metode učenja, vendar je za to potrebno medsebojno sodelovanje izobraževalnih ustanov in gospodarstva. Delo s krajšim delovnim časom delno pripravlja študente na obdobje, ki sledi po zaključku študija. Omogoča jim pridobitev določenih spretnosti, ključnih veščin in znanj, ki so pomembni za osebni razvoj vsakega posameznika v njegovem izobraževanju, delu in vsakdanjem življenju. Potreba po denarju ni edini razlog, zaradi katerega se študenti odločijo za delo, temveč si mnogi želijo tudi novih prijateljev, stikov s strankami, znanj, pridobivanja delovnih izkušenj ter bogatejši CV. Poleg tega študentska dela izboljšujejo tudi družbene in komunikacijske veščine, delovanje v timih,

obvladovanje neprijetnih situacij itd. Raziskava Holmes (2008) podpira občasno zaposlitev študentov, zlasti ko je delo povezano z izbranim študijskim programom.

Poleg že opisanih prednosti, ki jih ponuja usklajevanje dela in študija, so Beatson, Lange in Oosthuizen (2021) omenili tudi slabosti. Študenti so v raziskavah mednje uvrstili: manj časa za študij, utrujenost, odsotnost na predavanjih, nerazpolaganje s časom, prepozno oddajo nalog, manj družabno življenje itd. Lopez-Mayan (2018) je pokazala, da je verjetneje, da bodo študenti, ki svoj čas namenijo delu, letnik zaključili s slabšimi rezultati ali da ga bodo morali ponavljati. Kljub temu Beatson, Lange in Oosthuizen (2021) poročajo o tem, da na študijski uspeh vpliva tudi počutje zaposlenih študentov na delovnem mestu. Ugotavljajo namreč, da je lahko delo v obsegu 1–15 ur na teden povezano z višjimi povprečji ocen, več kot 30 ur na teden pa je že škodljivo in tvegano za dober uspeh. Richardson, Kemp, Malinen in Haultain (2013) so ugotovili, da razlike v ocenah med zaposlenimi in nezaposlenimi študenti ni, temveč da je kvaliteta preživljenega časa v službi tista, ki je negativno vplivala na študijski uspeh. To ugotovitev lahko povežemo s prej omenjenim počutjem zaposlenih, saj če je študent nesrečen na delovnem mestu, posledično ne bo imel motivacije niti želje za učenje, ker se pogosto nahaja v okolju, ki nanj vpliva negativno (Holmes, 2008; Beatson, Lange & Oosthuizen, 2021).

Očitno je, da ima delo v času študija tako negativne kot pozitivne učinke, ki so odvisni od značilnosti študenta, njegovega razpoložljivega časa, zahtevnosti dela in izobraževanja ter drugih notranjih ali zunanjih okoliščin. Tako pridemo do vprašanja, ali je smiselno študentsko delo med študijem omejiti. Odgovor na zastavljeno vprašanje je odvisen od dveh učinkov, in sicer od učinka delovnih izkušenj študentov na verjetnost zaposlitve in od učinka študijskega uspeha na verjetnost zaposlitve (Bartolj & Polanec, 2021).

Bartolj in Polanec (2021) v svoji raziskavi navajata, da študentska dela, povezana s študijskim programom, povečujejo verjetnost pridobivanja zaposlitve po študiju za približno 16 odstotnih točk v primerjavi s študentskimi deli, ki niso povezana s študijskim programom. Njuna raziskava je osredotočena na analizo omejitev količine študentskega dela v času študija za študente EF v Ljubljani. Ugotavljata, da prednosti študentskih delovnih izkušenj ne presegajo tistih iz analiziranih kazalnikov študijske uspešnosti ter da ni vredno tvegati študijskega uspeha zaradi več študentskih izkušenj. Avtorja navajata, da je politika študentskega dela v Belgiji najučinkovitejša, saj omejuje študentsko delo na 475 ur letno.

Analiza omenjenega učinka delovnih izkušenj na verjetnost zaposlitve pravi, da je smiselno delati 10 mesecev ali več, vendar ne več kot 2 leti. Drugače povedano, za 10 mesecev do 2 leti "investiranja" v študentsko delo se posamezniku poveča verjetnost zaposlitve za 9 odstotnih točk. Dodatno študentsko delo študentu prinaša več izkušenj in znanj ter ima pozitivne učinke, a kljub temu je velikost teh učinkov majhna in statistično nepomembna (Bartolj & Polanec, 2021).

1.1 Študentsko delo

Začetek študentskega dela v Sloveniji uvrščamo v leto 1959, ko so študentje ugotovili, da bi lahko ob študiju tudi služili denar z razvažanjem mleka. Kasneje se je pojavila Zveza študentov Jugoslavije, ki je ponujala več raznovrstnih del za študente. Leta 1989 je Študentska organizacija Univerze v Ljubljani postala vodilna na tem področju ter prevzela vso tedanjo organizacijo dela študentov. Zaradi neurejenih ukrepov in zakonov na tem področju so različna podjetja takšno situacijo izkoriščala ter nenadzorovano opravljala različne aktivnosti. Nato je Zveza skupnosti za zaposlovanje Slovenije omejila takšno ravnanje tako, da je dovoljenje za posredovanje del študentom in dijakom dodelila le študentskemu servisu v Ljubljani, MAK v Kopru in študentskemu servisu v Mariboru (Skvarča, 2018).

Študentsko delo je prilagojeno študentskim obveznostim, torej ni redno in obvezno, temveč občasno in začasno. Delo preko študentskega servisa lahko opravljajo dijaki, ki so dopolnili 15 let, študenti in osebe, ki imajo status udeležencev izobraževanja odraslih, hkrati pa niso starejši od 26 let. Zelo pomembni so komunikacija, razumevanje in sodelovanje med delodajalcem in delojemalcem. Vsaka stran je dolžna izpolnjevati svoje obveznosti (Skvarča, 2018).

Višino minimalne bruto urne postavke dijakom in študentom določa Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona za uravnoteženje javnih financ (ZUJF-C), Ur. l. RS, št. 95/2014, ki v letu 2022 znaša 6,17 €. Na podlagi Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1), Ur. l. RS, št. 21/2013, so delodajalci študentskih del dolžni enako obravnavati zaposlene glede na spol, jim omogočiti odmor in počitek, varstvo na delovnem mestu itd. Drugi zakoni in podzakonski akti, ki urejajo področje študentskega dela, so: zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (ZZZPB-UPB1), Ur. l. RS, št. 107/2006, zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2-UPB18), Ur. l. RS, št. 48/2022, zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ-UPB3), Ur. l. RS, št. 72/2006, zakon o dohodnini (ZDoh-2-UPB7), Ur. l. RS, št. 13/2011, pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje (Skvarča, 2018).

Prednosti študentskega dela so (Skvarča, 2018):

- za študente: usvajanje različnih navad in izkušenj, nova znanja, pridobitev prihodka, boljši življenjski standard, fleksibilno in prilagodljivo delo, možnost dela na področju, ki je povezano z izbranim študijskim programom,
- za delodajalce: pridobitev potencialnega rednega zaposlenega, ni odpovednih rokov, manjše število rednih zaposlenih, cenejše delo,
- za državo: manj vlog za državno štipendijo, manj dela na črno.

Slabosti študentskega dela so (Skvarča, 2018):

- za študente: zanemarljivost delovne in pokojninske dobe, opravljanje dela, ki ni povezano z izobraževanjem, negotovost plačila, podaljševanje študija zaradi statusa,
- za delodajalce: potencialno razkrivanje zaupnih notranjih informacij, neodgovornost, neučinkovitost, laganje in nezvestoba podjetju,
- za državo: večja obremenjenost državne blaginje zaradi želje po podaljševanju statusa, nelojalna konkurenca na trgu dela.

Opravljanje del v okviru študentskih servisov je prisotno le v Sloveniji, saj so študentska dela v drugih evropskih državah obravnavana enako kot za ostale udeležence na trgu dela. Študentski servis obvesti dijake in študente o razpoložljivem delovnem mestu šele takrat, ko delodajalec izda povpraševanje. Pred začetkom dela so dijaki in študenti obvezani urediti napotnico, ki predstavlja pravno podlago za delo v izbranem podjetju. Če napotnice ni, se smatra, da dijak oz. študent delo opravlja na črno, kar ima lahko hude posledice tako za podjetje kot za dijaka oz. študenta (Skvarča, 2018).

Plačevanje prispevkov in dajatev je nujno tudi na področju opravljenih študentskih del. Akontacija dohodnine študentskega dela znaša 25 %. Za to področje so pomembne tri olajšave, in sicer: splošna, dodatna in posebna. Za splošno davčno olajšavo je značilno, da slovenskim davčnim rezidentom znižuje davek – dohodnino. Dodatna olajšava se prišteje splošni, če znesek bruto plače ne presega 1.143,03 € (znesek je veljaven za leto 2022). Posebne olajšave pa so na voljo tistim rezidentom, ki vzdržujejo družinske člane. Če je študent v enem mesecu zaslužil več kot 400 €, se dohodnina računa tako, da od celotnega lanskega dohodka odštejemo 10 % normiranih stroškov, nato odštejemo še olajšave. Rezultat tovrstnega izračuna je neto davčna osnova. Če je le-ta nižja od 8.755,00 € (znesek je veljaven za leto 2022), se dohodek obdavči v višini 16 %. Če posameznik želi upoštevati dejanske stroške prevoza in nočitve, povezane z opravljanjem dela, mora priložiti tudi zahtevana dokazila, kot so npr. avtobusne vozovnice (Skvarča, 2018; Študentska organizacija Slovenije, 2021; Ministrstvo za finance, 2022; Data, 2021).

Glede na to, da je področje študentskega dela slabo zakonsko podprto, se ravno zato pojavljajo različne zlorabe, kot je npr. delo na črno. Zlorabe izvajajo tako delodajalci kot študenti ter tudi tisti, ki nimajo urejenega ustreznega statusa (dijaka ali študenta), študentsko delo pa vseeno opravljajo. Področje študentskega dela kontrolira Inšpektorat Republike Slovenije za delo (v nadaljevanju inšpektorat RS) (Antić, 2006).

Na Inšpektoratu RS so izpostavili naslednji najpogostejši zlorabi (Antić, 2006):

- delo na črno, tj. delo brez napotnic, posamezniki, ki nimajo urejenega statusa dijaka ali študenta, opravljajo delo v imenu druge osebe, ki ima urejeno napotnico;
- kršitve v zvezi z delovnim časom in nočnim delom (npr. posameznik dela več kot 40 ur na teden, mladoletniki, ki opravljajo nočno delo).

Inšpektorat RS izpostavlja tudi dejstvo, da mnogi delodajalci na dijake in študente gledajo kot na redno zaposleno delovno silo. Dijakom in študentom namreč dodelijo sistemizirana delovna mesta, velikokrat za polni delovni čas. Pomembno je omeniti tudi, da se pokojninska doba dijakov in študentov obravnava na osnovi zaslužka in ne na osnovi zaključenega obsega dela (število ur). V nekaterih primerih študentom ni odobreno načrtovati dopust ali pa ta sploh ni dovoljen. Določena podjetja v primeru odsotnosti od študenta zahtevajo dokazilo o izpitih ali bolniški odsotnosti (Antić, 2006).

Nekaterih zlorab ni možno ustaviti, saj ni nikakršnega nadzora nad njimi. Tiste, ki jih nadzorujejo državni organi, pa se kljub različnim sankcijam še vedno dogajajo. Antić (2006) meni, da kazni in sankcije niso dovolj učinkovite ter da je treba uvesti spremembe v zakonu.

1.2 Učenje in učni stili, e-učenje in učenje učenja

Napredovanje in učinkovito delovanje v današnji družbi zahteva neprestano učenje človeka. Učenje mu omogoča, da uspešno opravlja svoje delo, komunicira z drugimi, rešuje težave ter spoznava in razume okolje, v katerem se nahaja. Zaradi nenehnega razvoja sveta okoliščine zahtevajo, da posameznik te spremembe tudi sprejme. Ritem današnjega življenja je zelo hiter, kar posledično zahteva vedno več znanja, s tem pa tudi učenja. Današnje generacije študentov se učijo več snovi, to pa jim omogoča zelo široka in razvita literatura, hkrati pa se spoznajo na nekoliko več področij, kot je npr. digitalno področje, ki v preteklosti ni bilo tako dobro razvito, posledično predhodne generacije niso imele možnosti izobrazbe na tovrstnem področju (Potokar & Jereb, 2003).

Učenje je ena izmed značilnosti človeka ter ga poleg govora in dela loči od katerekoli živali. Je proces pridobivanja znanja in kompetenc z razmeroma trajnim učinkom ter na koncu sproži tudi proces spreminjanja značilnosti človeka. Vseh pridobljenih informacij si posameznik ne more zapomniti, zato je pomembno razbrati in razumeti vsaj ključne točke. Da bi razumeli določene zakonitosti, pravila ali logične zveze, potrebujemo več učnega časa (Potokar & Jereb, 2003).

Učenje je učinkovito takrat, ko posameznik lahko predstavi, pokaže ali ubesedi pridobljeno znanje, ki ga prej ni poznal. Merila, s pomočjo katerih lahko ocenjujemo uspeh, so: učni uspeh (ocene, rezultati), učinkovitost in uporabnost znanja ter trajnost, razvoj kompetenc človeka, uspeh, ki motivira osebo, da razvija svoje interese ter tako obdrži veselje do pridobivanja novih znanj (Zule, 2013).

Marentič-Požarnik (2000) je dejavnike uspešnega učenja razdelila na notranje in zunanje. Med notranje uvršča fiziološke in psihološke, med zunanje pa fizikalne in socialne. Fiziološki dejavniki predstavljajo zdravstveno stanje posameznika (njegovo kondicijo, stanje čutil in živčevja itd.). Tovrstni dejavniki lahko pozitivno ali negativno učinkujejo na učenje, npr. kondicija dobro vpliva na koncentracijo in učenje, določeno bolezensko stanje pa ravno obratno. Fizikalni dejavniki so osredotočeni na prostor, v katerem se nahajamo v

času učenja. Svetloba, hrup, temperatura in drugi dejavniki ravno tako močno vplivajo na koncentracijo med učenjem. Med socialne dejavnike uvrščamo: družino, vrstnike, začasno oz. študentsko delo, profesorje, širše družbeno okolje, itd. Vsi naštetí dejavniki lahko vplivajo na učno motivacijo, vendar na nekatere posameznik lahko vpliva, na druge pa ne. Družina lahko na učenje vpliva na način, da skrbi za primeren vzgojni stil, ustrezno stopnjo varnosti, ljubezni itd. Izobraževalne ustanove pa morajo skrbeti za primeren način poučevanja, izobraževalne cilje, osebnosti in ustrezno stopnjo izobrazbe profesorjev, itd. Psihološki dejavniki vključujejo: umske sposobnosti, učne navade, metode učenja, osebnostne značilnosti, učne stile, ki bodo opisani v nadaljevanju (Marentič-Požarnik, 2000).

Vsak posameznik ima svoj učni stil, ki mu pomaga pri lažjem razumevanju snovi. Učni stili so definirani kot značilne oblike učnih strategij, ki jih posamezniki uporabljajo v vsakdanjem življenju. Poznamo tri učne stile, ki jih lahko posameznik vključi v svoj proces učenja, in sicer so to: vidni, slušni in kinestetični učni stil. Tako predvidevamo, da so ravno tako prisotni na terciarni ravni izobraževanja. Raziskave so potrdile, da je največ kinestetičnih tipov, in sicer kar 40 %, nato sledijo osebe z vidnim tipom v višini 35 %, najmanj pa je slušnih tipov, ki predstavljajo 25 % populacije (Hojak, 2021).

Osebe z vidnim učnim stilom si dobro zapomnijo neverbalno govorico sogovornika in svoja mnenja in stališča rade izkazujejo s slikami, miselnimi vzorci ipd. Prav tako so bolj urejene, umirjene, ustna navodila hitro pozabijo, stvari želijo imeti organizirane po barvah, težje se učijo, ko so časovno omejene, ter pomembna jim je predpriprava. Poleg neverbalne komunikacije se veliko naučijo tudi iz verbalne, kar pomeni, da si hitro zapomnijo in dobro razumejo govorne razlage (Hojak, 2021; Felder & Soloman, brez datuma).

Za osebe s slušnim tipom je značilno, da si najboljše zapomnijo tiste informacije, ki so bile povedane. V to skupino spadajo ljubitelji debat, razgovorov in predavanj, hkrati pa so same zelo dobre pri javnem nastopanju. Takšni posamezniki najpogosteje usvajajo znanje z branjem na glas ter posledično pisnih navodil in informacij ne razumejo najboljše. Prav tako imajo radi glasbo, govorijo melodično ter si snov zapomnijo po vrsti in korakih. Pri učenju je pomembno, da so v mirnem prostoru, saj jim hrup otežuje razumevanje snovi (Hojak, 2021).

Osebe s kinestetičnim ali gibalnim učnim stilom so rade vključene v različne dejavnosti, pri katerih so lahko fizično aktivne ter odprte za nove izkušnje. Posledično so nerade neaktivne in v takem primeru zelo hitro izgubijo koncentracijo. Težave imajo z obdelavo dolgih navodil ali pa z analizo velikega števila podatkov. Dobro se izkazujejo v vodilni vlogi in v situacijah, ko je treba reševati različne probleme. Za to skupino ljudi je zelo pomembno, da vedo, v katero skupino učnih stilov spadajo ter da posledično pri učenju uporabljajo kakovostne pristope in strategije, saj bodo v nasprotnem primeru dosegli neuspešne rezultate. Pogosto se najprej odzovejo, potem pa razmišljajo o morebitnih posledicah. Med učenjem si pogosto privoščijo kratek odmor, pri učenju si pomagajo s podčrtovanjem

pomembnih točk ter se bolje učijo ob ravnanju s predmeti (npr. različni kemijski eksperimenti) (Hojak, 2021).

Zgoraj opisane stile učenja moramo ravno tako vključiti in upoštevati pri danes zelo aktualnem elektronskem učenju (v nadaljevanju e-učenje). Glede na to, da se ljudje med seboj razlikujemo, se razlikujejo tudi naši stili učenja. Zato je pomembno, da program, ki omogoča storitev e-učenja, upošteva različne stile učenja, saj je zelo verjetno, da se bodo stili učenja uporabnikov programa razlikovali. Program, ki je prilagojen uporabnikom, letem omogoča učinkovitejše in lažje razumevanje snovi (Glušac, 2012).

Današnji razvoj tehnologije nam omogoča opravljanje različnih storitev od doma, kot sta npr. plačevanje položnic, spletno nakupovanje. Vedno več je elektronskih storitev, ki povzročajo izumrtje preteklih, saj so bolj praktične, dostopne, hitre in ne povzročajo čakalnih vrst. Menim, da je pojav virusa covid-19 še bolj poudaril razvoj tehnologije, saj smo se morali prilagoditi različnim ukrepom. Eden izmed njih je bil študij na daljavo, ki je bil za učence, dijake in študente velik izziv.

Študenti EF so se v obdobju širjenja virusa covid-19 soočali s študijem na daljavo, ki je nekaterim predstavljal težave, drugim pa ne. Težavo pri študiju na daljavo bi lahko povezali tudi s tem, da morda program (v primeru EF je to Zoom) ni upošteval različnih učnih stilov. V tem obdobju so bila onemogočena različna študentska dela, saj se je država trudila z različnimi ukrepi preprečiti širjenje virusa, s tem pa so nastopile različne omejitve tako za študente kot tudi za druge osebe, kot sta npr. policijska ura ali prepoved vhoda v druge občine. Posledično je v tem obdobju veliko študentov ostalo popolnoma brez službe bodisi zaradi ukrepov vlade bodisi zaradi propada podjetja. Povečano brezposelnost študentov v času koronavirusa potrjujejo tudi Esteban, French, Ugalde Araya in Zafar (2020) in Tsurugano, Nishikitani, Inoue in Yano (2021), ki so s svojimi raziskavami ugotovili, da je preko 40 % študentov na različnih univerzah ostalo brez službe ter da so se zaradi koronasituacije znašli v finančnih težavah.

Študij na daljavo ali elektronsko učenje je proces, pri katerem pridobivanje novih znanj poteka s pomočjo elektronskih tehnologij. Čeprav je zelo aktualno šele zadnji dve leti, je elektronsko učenje prisotno in uporabno v praksi že deset let. Ko učenje poteka izključno preko omrežja, ga imenujemo on-line oziroma spletno učenje. Kadar uporabljamo mobilne naprave, prenosne in žepne računalnike, gre za mobilno učenje (ang. m-learning). E-učenje se pojavlja v dveh oblikah: kot poseben proces obstoječega izobraževalnega procesa in kot del e-učnega procesa (Glušac, 2012).

Pomembno pa je tudi področje učenje učenja. Ta kompetenca je po mnenju Evropske komisije nujna za funkcioniranje v današnji družbi. Učenje učenja je sposobnost vztrajanja pri učenju, organiziranja lastnega učenja, vključno z obladovanjem časa, ter sposobnost učenja individualno in v skupinah. Gre za prepoznavanje potreb in različnih priložnosti v

okolju ter sposobnost premagovanja ovir za učinkovito učenje. Glavne sestavine kompetence učenje učenja so znanje, veščine in vrednote (Ažman, 2012).

1.3 Motivacija študentov pri učenju in delu

Motivacijo pogostokrat enačimo z željo, zaradi katere smo pripravljeni sprejeti določene spremembe, da bi dosegli željeni cilj. Posledično je nastal izraz, da ima motivacija toliko obrazov, kolikor ima človek želja. Največkrat gre za željo po spremembi samopodobe, misli, odnosov, vedenja in okolja. Ključni so torej trije dejavniki, in sicer: smer, na katero se bomo osredotočili, stopnja vloženega napora in moči ter vztrajnost, da dosežemo cilj (Psychology Today, brez datuma; Souders, 2019).

Motivacijo lahko delimo na notranjo in zunanjo. Pri notranji gre za željo po učenju oziroma prirojeno vedoželjnost v zvezi z neznanim področjem. Pri zunanji motivaciji pa gre za potrebo po učenju – torej se posameznik uči zaradi določenega zunanjega dejavnika, ki je lahko prisila ali pa konkurenca – želja po večji usvojitvi znanja v primerjavi z drugimi. Ko sta notranja in zunanja motivacija uravnoteženi, se motivacija za učenje poveča. Če imajo zunanji dejavniki večji vpliv na posameznika, lahko iste dojema kot pritisk, kar dolgoročno znatno zmanjša učno motivacijo (Lebarič, Kobal & Kolenc, 2002).

Da bi čim bolje in ožje opredelili tipe motivacije za učenje, so številni avtorji (Covington, 1992; Convigton & Omelich, 1991; Covington & Roberts, 1994 v Pintrich & Schunk, 1996) motivacijo za učenje razložili preko matrike 2x2 ter so tako dobili naslednje štiri tipe:

- uspešno naravnan študent – to je študent, ki ima visoko stopnjo motivacije za uspeh in se ne boji neuspeha, učinkovit je pri organizaciji in izbiri ustrezne učne strategije;
- študent, ki se izogiba neuspehom – je študent, pri katerem vlada strah pred neuspehom, njegova motivacija za učenje je nizka ter ga študijske obveznosti ne veselijo;
- presežniki – so študenti, ki močno ciljajo na visok uspeh, hkrati pa imajo velik strah pred neuspehom. Tovrstni študenti študentske obveznosti jemljejo resno in se zelo trudijo, vendar so zaradi strahu pod stresom;
- študenti z nizkimi motivi za neuspehe – so študenti, ki so popolnoma brebrižni do doseženega uspeha, takih študentov je načeloma malo.

Ko sta prisotni motivacija in želja, se je človek pripravljen učiti v najrazličnejših situacijah, kar včasih vključuje tudi zelo neugodne razmere. Pogosto prihaja do vprašanja, ali je pomembnejša sposobnost ali pa motivacija. Sposobnosti nam dajejo priložnosti za učenje, vendar lahko šele motivi te priložnosti uresničujejo. Razlog za mnogo študijskih neuspehov je pomanjkanje motivacije in ne sposobnosti. Učna motivacija je rezultat obojestranskega delovanja relativno stalnih osebnostnih potez študenta in lastnosti učne motivacije (npr. učni stil, ki ga profesor uporablja pri razlaganju snovi) (Potokar & Jereb, 2003).

Zavzetost študenta je odvisna od njegove študijske in poklicne želje – torej kakšno izobrazbo želi doseči in kateri poklic želi opravljati. Te želje niso odvisne le od študentskih sposobnosti, motivacije in že doseženih uspehov, temveč tudi od lokacije bivališča, družbeno-finančnega statusa družine in s tem povezanih možnosti. Najpogostejši motivi za učenje študentov so: bojazen pred kaznijo, želja po dobri pripravi za prihodnji poklic, želja po znanju, zadovoljstvo ob že doseženih dobrih rezultatih, želja po tekmovanju z drugimi, želja po določeni stopnji izobrazbe in dobri plači (Potokar & Jereb, 2003).

Velika osredotočenost na študij študentu onemogoča služenje denarja s pomočjo študentskih del. Če je namreč študentov motiv doseči in imeti zelo visoke študijske rezultate, mora posledično več časa posvetiti študiju. Če mu je po drugi strani potreben denar za npr. najemnino, oblačila, hrano ipd., izgublja možnost služenja zaradi osredotočenosti na študij. Potrebno je najti ustrezno ravnovesje ter poskrbeti, da je študent na obeh področjih zadovoljen in uspešen. Holmes (2008) je s svojo raziskavo ugotovila, da polovica anketiranih študentov meni, da ima hkratno delo in študij negativen učinek. Študenti namreč menijo, da delo pomeni manj časa za študij, hkrati pa povečuje stres. Glede na to, da jim več pomenita uspeh in pridobitev diplome, je polovica anketiranih študentov pripravljena tvegati denar in študentsko delo zaradi izobrazbe.

Študentski servisi v Sloveniji v sodelovanju z različnimi podjetji razpolagajo z različnimi vrstami del, med katerimi lahko študentje izbirajo. Na njihovo izbiro vpliva več dejavnikov, kot so npr. urna postavka, lokacija podjetja, vrsta dela, kolektiv, možnost napredovanja, pridobitev potencialnih znanj in izkušenj itd. Dundes in Marx (2006) sta s svojo analizo pokazala, da je glavni razlog študentskega dela denar. Vsaka objavljena ponudba jim namreč nudi možnost zaslužka, s pomočjo katerega lahko izboljšajo svoj finančni položaj, si priskrbijo bolj luksuzno življenje in druge materialne dobrine.

Trenutno smo v letu 2022 priča visokim cenam goriv, nepremičnin in potrošnih dobrin. To je lahko problematično predvsem za študente, ki ne bivajo v kraju, kjer študirajo, ter posledično toliko bolj potrebujejo denar za oskrbo osnovnih življenjskih potrebščin. V takih primerih ponudbe študentskih del predstavljajo eno izmed rešitev za tovrstno težavo, hkrati pa je zaslužek oziroma potreben denar tisti, ki študente motivira za delo.

Poleg boljšega finančnega položaja študentska dela omogočajo študentom pridobitev različnih izkušenj in znanj, kar je tudi eden od razlogov, zakaj se študentje odločajo za delo. Istočasno dobijo občutek za delo, dolžino delovnega časa, zahtevnost določenega dela ter se tako lažje odločijo za poklic svoje prihodnosti. Glede na to, da danes vedno več podjetij išče delovne izkušnje z določenega področja, je včasih tudi to razlog, ki motivira študente za opravljanje študentskih del. V takem primeru so namreč zaposleni študentje v prednosti, hkrati pa s pomočjo pridobljenih izkušenj obogatijo svoj življenjepis. Delovne izkušnje vplivajo tudi na samozavest študenta, ki je potrebna tako v času študija kot ob kasnejšem vstopanju na trg dela.

Večino študentov za študentsko delo motivira upanje, da jih bo njihov trud pripeljal na določeno raven uspešnosti, ter verjamejo, da jim bo ta uspešnost omogočila napredek ali kakšen drug vreden rezultat. Pri tem je pomembno omeniti tudi delodajalce, ki ravno tako močno vplivajo na študente. Lahko jih namreč motivirajo z nagradami, povišano urno postavko, poslovnimi potovanji, napredovanjem, potencialno redno zaposlitvijo itd. Vse to motivira študente, da del svojega časa in truda vložijo v delo, v zameno pa pričakujejo določene ugodnosti in prednosti (Dipboye, 2018).

Dundes in Marx (2006) sta s svojo analizo ugotovila, da je najpogostejši razlog za delo študentov denar, in sicer v višini 80 %, sledita potreba po oskrbi osnovnih življenjskih stroškov v višini 65 % in plačilo šolnine v višini 29 %. Zadnja dva omenjena razloga so navedli tisti študenti, ki na tedenski ravni delajo več kot 20 ur. 13 % študentov je delalo z namenom, da finančno pomagajo staršem, 8 % študentov pa študentsko delo opravlja, da zapolni svoj prosti čas.

Vse omenjene motivacije za študentsko delo lahko negativno vplivajo na študij. Čas, porabljen v službi, namreč posledično povzroča manj časa za učenje. Čeprav študenti niso dolžni delati polnega delovnega časa, ga kljub temu nekateri izpolnjujejo. V takem primeru lahko zaključimo, da so študenti 8 ur učenja, hkrati pa tudi možnega boljšega uspeha tvegali za 8 ur dela in določeno količino denarja. Osredotočenost na študij ali študentsko delo je lahko odvisna od situacije, v kateri se študent nahaja. Če študent v določenem obdobju nima študijskih obveznosti, hkrati pa potrebuje denar, bi bilo vredno izkoristiti prosti čas v službi in obratno. Če se študent znajde v situaciji, ko ima študijske obveznosti, hkrati pa potrebuje denar, je smiselno dobro premisliti, kaj mu več pomeni, ter temu ustrezno uravnovesiti obveznosti.

1.4 Smeri Ekonomske fakultete

Določeni študenti EF ob študiju čas namenijo tudi raznovrstnemu delu. Delo je lahko povezano z njihovim študijskim programom ali pa tudi ne. V empiričnem delu zaključne strokovne naloge bo predstavljeno, koliko študentov EF opravlja študentsko delo na področju ekonomije. Posledično je vredno omeniti usmeritve, ki jih ponuja Ekonomska fakulteta, hkrati pa tudi bodoča potencialna delovna mesta študentov EF. Nekateri študenti EF se že v času študija srečajo s tovrstnimi delovnimi mesti ter si tako nabirajo izkušnje.

EF je del Univerze v Ljubljani. Nastala je leta 1946 in skozi čas razvijala in plemenitila svoje programe in usmeritve. Rezultati njenega napredovanja so tri zelo priznane mednarodne akreditacije, in sicer EQUIS, AACSB in AMBA. Je zelo mednarodno usmerjena in to dokazuje s poslovanjem z različnimi tujimi partnerskimi institucijami ter s sprejemom preko 2.000 tujih študentov letno. Svojim študentom omogoča dodiplomski, podiplomski in doktorski program različnih ekonomskih in poslovnih smeri. Predavanja določenih smeri so na voljo tudi v angleškem jeziku, kar še toliko bolj privlači tuje študente. EF omogoča dva

dodiplomska bolonjska študijska programa, ki trajata tri leta, in sicer (Ekonomska fakulteta, brez datuma a):

1. Visoka poslovna šola, znotraj katere študenti lahko izbirajo med osmimi različnimi usmeritvami v slovenskem jeziku, in
2. Univerzitetna poslovna in ekonomska šola, ki ponuja dvanajst različnih usmeritev v slovenskem jeziku in dve usmeritvi v angleškem jeziku.

1.4.2 Visokošolski program

Visoka poslovna šola (v nadaljevanju VPŠ) v okviru svojega poučevanja poudarja praktične tematike, saj želi svoje študente dobro pripraviti in jim prenesti vsa potrebna znanja za prihodnost ter dobro delovno mesto. Da bi bilo pridobivanje praktičnega znanja izpopolnjeno, od študentov zahteva opravljanje obvezne strokovne prakse, pri čemer študenti pridobljeno znanje uporabijo v praksi, hkrati pa dobijo občutek za delo. Poleg praktičnih tematik študente prav tako veliko nauči o pogajanjih, sprejemanju odločitev, uresničevanju sprejetih odločitev itd. Smeri VPŠ in ustrezna delovna mesta, na katerih se študenti EF lahko zaposlijo ali pa delajo preko študentskega servisa, so sledeča (Ekonomska fakulteta, brez datuma c):

- bančni in finančni menedžment – nudi zaposlitev v različnih bankah, zavarovalnicah, borznih hišah, svetovalnih in državnih ustanovah;
- menedžment – nudi zaposlitve na različnih vodečih področjih, kot so: vodja trgovine, hotela, proizvodnje, direktor raznovrstnih podjetij, direktor poslovnih enot podjetij, delovno mesto sekretarja itd.;
- podjetništvo – omogoča študentu pridobitev vseh potrebnih znanj, da bi ustanovil svoje podjetje ter nudi delovno mesto menedžerja v manjših podjetjih, podjetniškega svetovalca in strokovnega delavca za podporo podjetjem;
- poslovna informatika – omogoča pridobitev delovnega mesta kot direktor visokotehnološkega podjetja, vodja ali direktor oddelka za informatiko, vodja načrtov implementacije in razvoja informacijskih sistemov, upravljalec aplikacij in podatkov, itd.;
- oskrbovalne verige in logistika – omogoča zaposlitev kot vodja proizvodne logistike, poslovni logistik ali logistik v letalskem, železniškem, cestnem prometu ...
- računovodstvo – omogoča delovno mesto računovodje, revizorja, bančnika, analitika itd.;
- trženje – omogoča zaposlitev v vseh trženjskih oz. prodajnih področjih, kot so: upravljalec blagovnih znamk, delo v turističnih in drugih oglaševalskih agencijah, itd.;
- turizem – omogoča zasedensot delovnih mest, kot so: direktor oz. vodja hotela, raziskovalec/-ka v okviru turizma ter druge različne pozicije v ustanovah za organizacijo turizma.

1.4.3 Univerzitetni poslovni in ekonomski program

Univerzitetna poslovna in ekonomska šola (v nadaljevanju UPEŠ) je v primerjavi z VPŠ-programom osredotočena bolj na pridobivanje različnih teoretičnih znanj in tehnik. Poleg vseh naštetih VPŠ-programov, UPEŠ-program omogoča še dodatne smeri, kot so (Ekonomska fakulteta, brez datuma b):

- denar in finance – delovna mesta so podobna kot pri usmeritvi bančnega in finančnega menedžmenta, torej gre za zaposlitev na področju bančništva, zavarovalništva, javnih financ, kontrole finančnih trgov in ustanov;
- poslovna in mednarodna ekonomija – nudi delovna mesta ekonomskega analitika ter vodje različnih projektov doma in v tujini, raziskovalca v inštitutih ipd.;
- mednarodno poslovanje – nudi delovna mesta, kot je npr. predstavnik podjetja na zunanjih trgih, direktor podružnice oz. hčerinskega podjetja v tujini, tržnik v prodajni enoti v tujini, prodajni ali nabavni komercialist za zunanje trge itd.

Opisana programa študentom EF ponujata pridobitev znanj želene oziroma izbrane usmeritve. Glede na to, da študentski servisi ponujajo tudi nekatera omenjena delovna mesta, imajo študenti EF možnost preizkusiti se in delati na področju ekonomije in poslovnih ved v času njihovega študija. Na takšen način lahko študenti teoretično pridobljeno znanje prenesejo v prakso in ugotovijo, ali jim delovno mesto ustreza. Opravljanje študentskih del, ki so povezana s študijskim programom, bi študentom EF omogočilo nabiranje delovnih ter tudi življenjskih izkušenj.

2 ANALIZA POVEZAVE MED ŠTUDENTSKIM DELOM IN UČENJEM ZA ŠTUDIJ ŠTUDENTOV EKONOMSKE FAKULTETE

2.1 Namen, cilji in raziskovalno vprašanje raziskave

Namen zaključne strokovne naloge je analizirati povezavo med študentskim delom in učenjem za študij študentov EF. Da bi odgovorila na raziskovalno vprašanje, kakšne so povezave med študentskim delom in učenjem za študij študentov EF, sem sestavila vprašalnik, ki so ga reševali le študenti EF, ki so bili v času izvedbe raziskave v juniju in juliju 2022 vpisani na EF. S pomočjo vprašalnika sem želela ugotoviti, v kolikšnem obsegu študenti EF opravljajo študentsko delo, koliko ur namenijo delu in študiju, katere delovne navade so prenesli v študij ipd. V okviru analize povezave med delom in učenjem za študij me je zanimalo predvsem, kako je študentsko delo povezano z vloženim trdom za študij, kako je čas, namenjen delu, povezan s obiskovanjem predavanj in vaj, kako je obiskovanje predavanj in vaj povezano z zadovoljstvom z učnim uspehom ipd.

Cilj empiričnega dela je pridobiti ustrezno število odgovorov na zastavljeni vprašalnik ter s pomočjo analize anketnih podatkov o delu in učenju za študij pripraviti predloge za usklajevanje študentskega dela in študija na Ekonomski fakulteti za študente, vodstvo in profesorje EF ter za trg študentskega dela.

2.2 Vprašalnik

V empiričnem delu zaključne strokovne naloge sem skušala z uporabo sestavljenega vprašalnika analizirati dosedanje uspešnost študentov pri opravljanju izpitov ter njihovo nagnjenost k študentskemu delu. Na podlagi vprašalnika sem skušala ugotoviti razloge študentov za opravljanje študentskega dela ter kako opravljanje študentskega dela vpliva na učenje za študij, posledično pa tudi na uspeh.

Vprašalnik sestavlja 19 vprašanj. Od tega sta dve vprašanji odprtega tipa, 17 vprašanj pa je zaprtega tipa. Vprašalnik na začetku vsebuje nagovor, ki anketirance obvešča o anonimnosti. Temu sledijo vprašanja o načinu študija, izbrani usmeritvi in dosedanjem uspehu na Ekonomski fakulteti, nato pa vprašanja o študentskem delu in učenju ter njihovi morebitni povezavi. Na koncu vprašalnika sem dodala še nekaj demografskih vprašanj. Vprašalnik je bil pred objavo preverjen s strani pet naključno izbranih oseb, ki študirajo na EF. Namen preverjanja je bil ugotoviti razumljivost vprašanj ter ugotoviti približen čas izpolnjevanja vprašalnika. Povratne informacije so bile pozitivne, vprašanja so jim bila jasna. Vprašalnik so rešile brez težav, kar mi je dalo vedeti, da mi ni potrebno ničesar popravljati oziroma spreminjati.

Na vprašanje, ki se je nanašalo na pogostost obiskovanja predavanj in vaj ter opravljanja nalog, ki so dodeljene s strani predavatelja, so anketiranci odgovarjali z lestvico pogostosti, pri čemer so bili možni odgovori: nikoli, redko, občasno, pogosto in vedno. Na vprašanje, ki vsebuje naslednje trditve: povprečna ocena letnika mi je pomembna, svoje študijske obveznosti sem opravil/-a v predvidenem času (v okviru učnega načrta fakultete), vložil/-a sem dovolj truda za svoj učni uspeh, zadovoljen/-a sem s svojim učnim uspehom, so anketiranci odgovarjali s pomočjo lestvice strinjanja. V vprašalnik sem vključila tudi dve vprašanji odprtega tipa, ki sta se nanašali na izbrano usmeritev EF in trenutno povprečje vseh do sedaj opravljenih izpitov. Sledila je naslednja trditev: "Motivacija za opravljanje študentskega dela v povezavi s študijem je večja od motivacije za opravljanje študentskega dela, nepovezanega s študijem." Da bi ugotovila, ali se študenti z napisano trditvijo strinjajo, so ravno tako tudi na to vprašanje odgovarjali s pomočjo lestvice strinjanja.

2.3 Zbiranje in obdelava podatkov

Vprašalnik sem sestavila s pomočjo spletne aplikacije Google Forms. Glede na to, da sem vsako vprašanje označila kot obvezno, ni bilo manjkajočih vrednosti. Pridobila sem 103 polno izpolnjenih vprašalnikov. Odgovori, ki so se zbrali preko aplikacije Google Forms, so

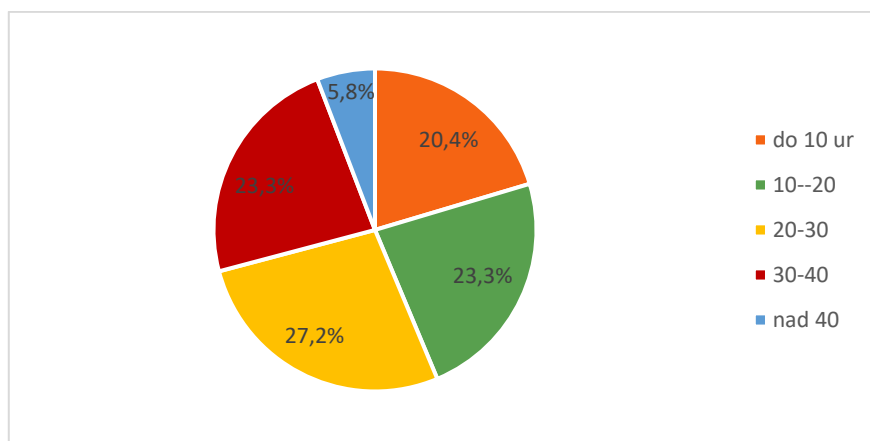
se samodejno shranjevali v bazo, kar mi je olajšalo delo in prihranilo čas pri kasnejšem analiziranju podatkov. Zbrane odgovore sem izvozila v program Excel ter jih analizirala. Analizo sem izvedla tako, da sem za vsako vprašanje naredila tudi ustrezen grafični prikaz, iz katerega so razvidni odgovori in njihov obseg. Vsaki analizi vprašanja sem dodala še svoje ugotovitve. Pri vprašanjih, pri katerih je to bilo smiselno, sem tudi izračunala povprečje in standardni odklon. Korelacije pa so bile izračunane s pomočjo programa IBM SPSS Statistics 21.

Ciljna populacija so bili trenutni študenti EF, ki so bili v času izvedbe raziskave v juniju in juliju 2022 vpisani na EF. Zbiranje odgovorov je potekalo od 27. 6. 2022 do 5. 7. 2022. Vprašalnik je bil objavljen v različnih Facebook skupinah, katerih člani so študenti EF, in sicer: VPŠ EF 2022, EF Učbeniki / SEB Textbooks, 1.6 Ef VPŠ, Management 3. letnik VPŠ, Bruci EF 2019/2020.

2.4 Rezultati in ugotovitve raziskave

Na podlagi izpolnjenega vprašalnika sem ugotovila, da se študenti EF najpogosteje odločajo za redni študij (v mojem vzorcu je bilo takih 99,0 % študentov), veliko pa je tudi takih, ki poleg študija opravljajo študentsko delo (v anketi je bilo takih 91,3 %). Od 103 sodelujočih v raziskavi jih največ, tj. 27,2 %, dela od 20 do 30 ur na teden, medtem ko 23,3 % anketiranih študentov dela ali 10–20 ur tedensko ali 30–40 ur tedensko. 20,4 % anketiranih študentov dela do 10 ur tedensko, medtem ko jih več kot 40 ur tedensko dela 5,8 %. Rezultate prikazujem v sliki 1.

Slika 1: Ure opravljanja študentskega dela študentov tedensko

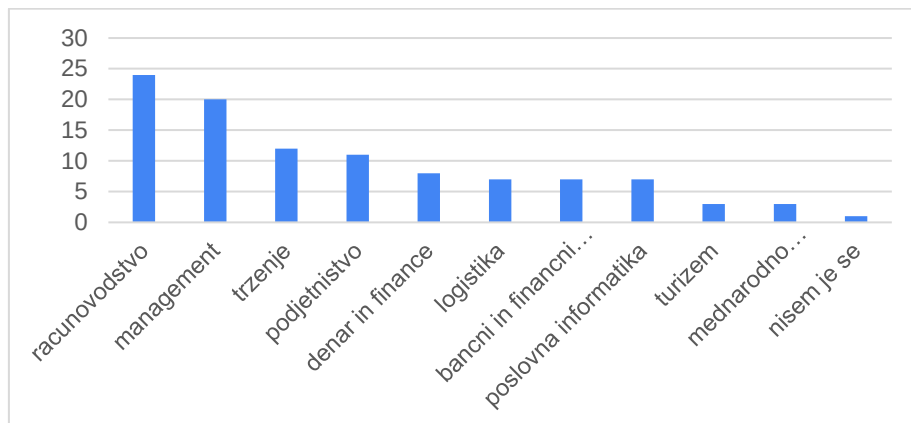

Vir: lastno delo.

Ekonomska fakulteta ponuja več različnih usmeritev, zato me je zanimalo tudi, kolikšen odstotek vprašanih študentov obiskuje določeno smer. Največji delež študentov v vzorcu obiskuje smer računovodstvo in revizija, in sicer v višini 23,3 %. Druga najpogostejša izbrana usmeritev na podlagi vzorca je menedžment v višini 19,4 % študentov. Temu sledi

trženje v višini 11,7 %, podjetništvo 10,7 %, ostale smeri so bile zastopane z manj kot 7,8 %. Rezultate prikazujem v sliki 2.

Slika 2: Najpogostejše izbrane usmeritve Ekonomske fakultete

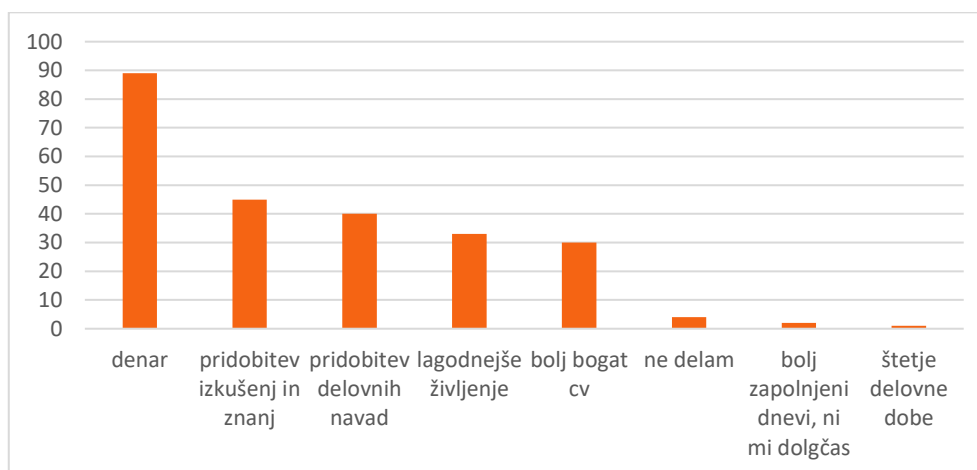
Vir: lastno delo.

V vprašalnik je bilo ravno tako vključeno vprašanje o trenutnem povprečju vseh do sedaj opravljenih izpitov. Študenti EF imajo različna povprečja vseh do sedaj opravljenih izpitov. Ocena povprečnih do sedaj opravljenih izpitov na podlagi vzorčnih podatkov znaša 7,73. Rezultati korelacij kažejo, da so študenti, ki jim je pomembna povprečna ocena letnika, bolj osredotočeni na študij, zato mu tudi namenijo statistično značilno več časa ($r=0,318$, $p<0,01$) ter pogosto obiskujejo predavanja ($r=0,212$, $p<0,05$). Kljub temu pa ne opravljajo nalog, ki jim jih dodelijo profesorji ($r=-0,225$, $p<0,05$) ter niso zadovoljni s svojim učnim uspehom ($r=-0,209$, $p<0,05$). Pri tem je pomembno še omeniti, da pretežni del študentov EF v vzorcu, tj. 68,9 % (71 vprašanih), ni ponavljal letnika v času študija.

Kot že omenjeno, je eden izmed ciljev zaključne strokovne naloge ugotoviti, kako opravljanje študentskega dela vpliva na učenje in učni uspeh študentov EF. Posledično sem v vprašalnik vključila vprašanje, ali je delo, ki ga študenti opravljajo, sploh povezano s študijskim programom. Ugotovila sem, da 72,8 % študentov EF opravlja študentsko delo, ki ni povezano z izbranim študijskim programom.

Glede na to, da vsakega študenta motivira določen notranji ali zunanji dejavnik za opravljanje študentskega dela, sem v vprašalnik vključila vprašanje, kaj je glavni razlog, ki jih motivira za delo. Ugotovila sem, da denar igra ključno vlogo pri opravljanju študentskih del (86,4 % vprašanih). Drugi najpogostejši razlog za opravljanje študentskega dela je pridobitev izkušenj in znanj (43,7 % vprašanih), tretji je pridobitev delovnih navad (38,8 % vprašanih), četrti lažje življenje (32,0 % vprašanih) in peti bogatejši CV (29,1 % vprašanih). Nekateri so dodali tudi, da jim je zelo pomembno kvalitetno zapolniti svoj prosti čas ter se tako izogniti dolgčas. Ravno tako je štetje delovne dobe tudi eden izmed razlogov, zaradi katerega se študenti EF odločajo za opravljanje študentskega dela. Rezultate prikazujem v sliki 3.

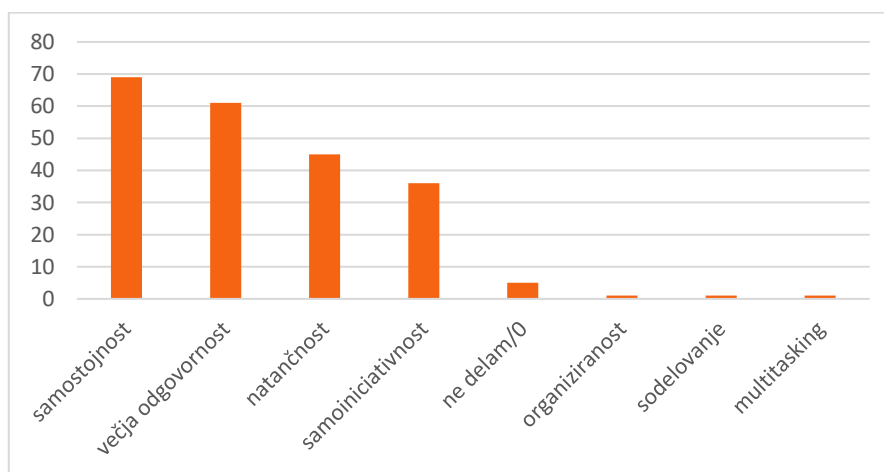
Slika 3: Razlogi za opravljanje študentskega dela

Vir: lastno delo.

Povezavo med študentskim delom in učenjem za študij sem skušala ponazoriti z vprašanjem, katere delovne navade so študenti prenesli v študij. Študenti EF so iz delovnih navad v študij najpogosteje prenesli samostojnost (67,0 % vprašanih), kar nam lahko pove, da študenti občutek prave samostonosti pridobijo tudi v času opravljanja študentskih del. Samostojnost jim v študijskem procesu omogoča, da so samozavestnejši in samostojnejši pri reševanju različnih domačih nalog, kvizov, pisanju individualnih seminarskih nalog, predstavitvi nalog itd. Temu sledijo: večja odgovornost (59,2 % vprašanih), natančnost (43,7 % vprašanih) in samoiniciativnost (35,0 % vprašanih). Poleg že omenjenih delovnih navad so študentje dodali še organiziranost, sodelovanje in večopravilnost. Rezultate prikazujem v sliki 4.

Slika 4: Delovne navade, prenesene v študij

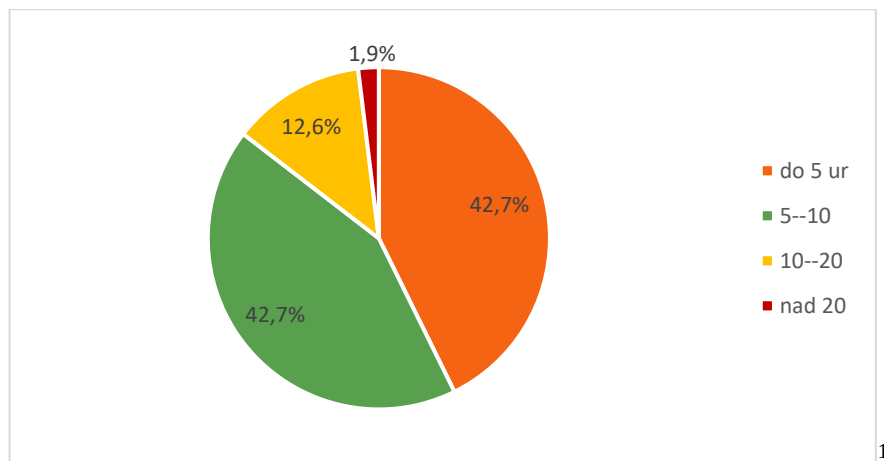

Vir: lastno delo.

Zanimalo me je, koliko ur tedensko študenti EF namenijo študiju. Ugotovila sem, da pretežni del študentov EF v vzorcu, tj. 85,4 % (88 vprašanih), na tedenski ravni nameni do 10 ur študiju. 12,6 % študentov je takih, ki učenju nameni od 10 do 20 ur, 1,9 % pa nad 20

ur. Rezultate prikazujem v sliki 5. Rezultati korelacij so pokazali, da študenti, ki več časa namenijo študiju, statistično značilno več obiskujejo predavanja ($r=0,237$, $p<0,05$), opravljajo naloge, ki jim jih dodelijo profesorji ($r=0,258$, $p<0,01$), zelo jim je pomembna povprečna ocena letnika ($r=0,318$, $p<0,01$) ter ravno tako menijo, da vložijo dovolj truda za študij ($r=0,329$, $p<0,01$).

Slika 5: Ure, namenjene študiju med tednom

Vir: lastno delo.

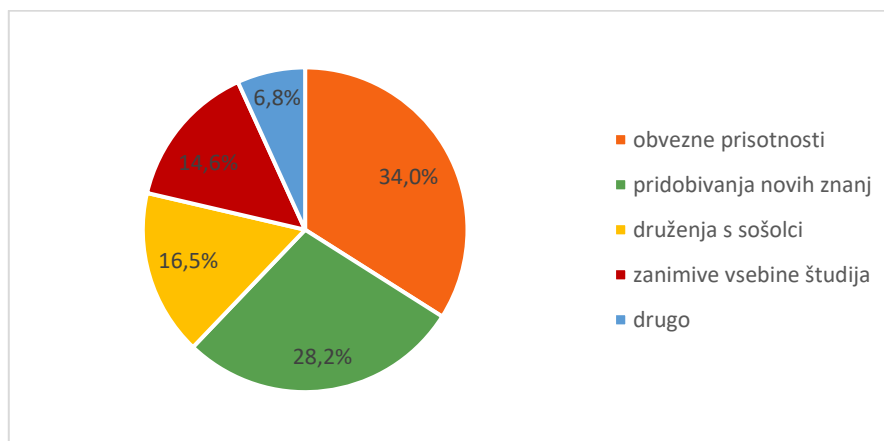
Pri naslednjem vprašanju sem preverila razlog prisotnosti študentov EF na predavanjih in vajah. Pretežni del študentov EF v vzorcu, tj. 34,0 % (35 vprašanih), je prisotnih na predavanjih in vajah le zaradi obvezne prisotnosti. Drugi najpogostejši razlog obiskovanja predavanj in vaj je pridobivanje novih znanj (28,2 % vprašanih), temu še sledi druženje s sošolci (16,5 % vprašanih). Pod "drugo" so ankentiranci pripisali: lažje razumevanje snovi, lažje priprave za izpit, pisanje lastnih zapiskov, ki študentom olajšajo učenje za izpit, ipd. Rezultate prikazujem v sliki 6.

Rezultati korelacij so pokazali, da so študenti EF, ki obiskujejo predavanja, statistično značilno zadovoljnejši s svojim učnim uspehom ($r=0,385$, $p<0,01$), pravočasno opravljajo vse svoje študijske obveznosti ($r=0,486$, $p<0,01$), opravljajo naloge, ki jim jih dodelijo profesorji ($r=0,533$, $p<0,01$), obiskujejo vaje ($r=0,732$, $p<0,01$), hkrati pa tudi vložijo veliko truda v študij ($r=0,397$, $p<0,01$) ter jim povprečna ocena letnika veliko pomeni ($r=0,212$, $p<0,05$). Po drugi strani pa statistično značilno manj časa namenijo študentskemu delu ($r=-0,235$, $p<0,05$). Za študente EF, ki obiskujejo vaje, so rezultati korelacij pokazali, da so statistično značilno zadovoljnejši s svojim učnim uspehom ($r=0,450$, $p<0,01$), opravljajo naloge, ki jim jih dodelijo profesorji ($r=0,502$, $p<0,01$), pravočasno opravljajo vse svoje študijske obveznosti ($r=0,565$, $p<0,01$), menijo, da vložijo veliko truda v študij ($r=0,428$,

¹ Odgovori se nanašajo na samostojno učenje, pisanje seminarskih nalog, opravljanje domačih nalog ipd.

$p < 0,01$), obiskujejo predavanja ($r = 0,732$, $p < 0,01$). Kljub temu pa je za tovrstne študente značilno, da statistično značilno manj časa namenijo študentskemu delu ($r = -0,329$, $p < 0,01$).

Slika 6: Razlog prisotnosti na predavanjih in vajah

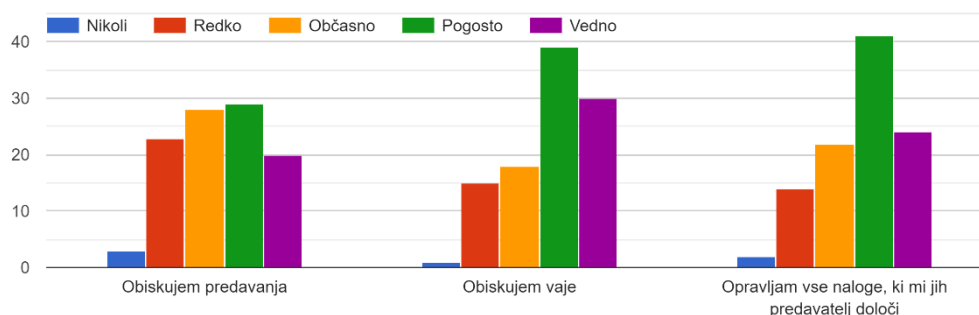
Vir: lastno delo.

Da bi dobila ustrezne rezultate korelacij, sem v anketo vključila tudi vprašanje o pogostosti obiskovanja predavanj, vaj in opravljanja nalog, ki jih določi predavatelj. Predavanja pogosto ali vedno obiskuje 47,6 % anketiranih študentov, 27,2 % jih obiskuje občasno, redko ali nikoli pa 25,2 % anketiranih študentov. Vaje pogosto ali vedno obiskuje 67 % anketiranih študentov, 17,5 % jih občasno, redko ali nikoli pa 15,5 % anketiranih študentov. Vse naloge, ki jih predavatelj določi, pogosto ali vedno opravi 63,1 % anketiranih študentov, 21,4 % jih opravi občasno ter 15,5 % redko ali nikoli. Rezultate prikazujem v sliki 7.

Izračuni korelacij so pokazali, da študenti EF, ki namenijo več časa študentskemu delu, namenijo statistično značilno manj časa študiju ($r = -0,248$, $p < 0,05$), manj obiskujejo predavanja ($r = -0,235$, $p < 0,05$), manj obiskujejo vaje ($r = -0,329$, $p < 0,01$) ter manj opravljajo naloge, ki jim jih dodelijo profesorji ($r = -0,254$, $p < 0,01$). Prav tako pravočasno ne opravijo vse svoje študijske obveznosti ($r = -0,452$, $p < 0,01$) ter menijo, da ne vložijo dovolj truda za študij ($r = -0,303$, $p < 0,01$).

Za študente, ki opravljajo vse naloge, ki jim jih predavatelj določi, so rezultati korelacij pokazali, da namenijo statistično značilno več časa študiju ($r = 0,258$, $p < 0,01$), obiskujejo predavanja ($r = 0,533$, $p < 0,01$) in vaje ($r = 0,502$, $p < 0,01$), pravočasno opravljajo svoje študijske obveznosti ($r = 0,416$, $p < 0,01$), vlagajo dovolj truda v študij ($r = 0,339$, $p < 0,01$) hkrati pa so tudi zadovoljni s svojim učnim uspehom ($r = 0,400$, $p < 0,01$). Po drugi strani pa je zanje značilno, da statistično manj časa namenijo študentskemu delu ($r = -0,254$, $p < 0,01$). Zanimivo je dejstvo, da študentom, ki opravljajo vse naloge, ki jim jih predavatelj določi, povprečna ocena letnika ni pomembna oz. jim ne pomeni veliko ($r = -0,225$, $p < 0,05$).

Slika 7: Pogostost obiskovanja predavanj, vaj in opravljanja nalog, ki jih določi predavatelj

Vir: lastno delo.

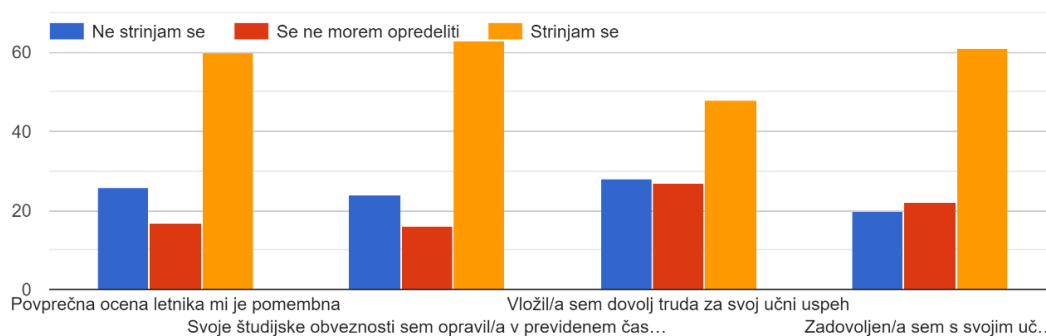
Pri naslednjem vprašanju sem preverila pomembnost povprečne ocene za študente. 58,3 % študentov je povprečna ocena letnika pomembna, 25,2 % ni pomembna, 16,5 % študentov pa je neodločenih. 61,2 % študentov opravi svoje študijske obveznosti v predvidenem času, 23,3 % jih ne opravi in 15,5 % študentov se ne more opredeliti. 46,6 % študentov meni, da so vložili dovolj truda v svoj učni uspeh, 27,2 % jih meni, da niso vložili dovolj truda, ter 26,2 % študentov se ne more opredeliti. 59,2 % študentov je zadovoljnih s svojim učenim uspehom, 19,4 % jih ni ter 21,4 % se ne more opredeliti. Rezultate prikazujem v sliki 8.

Rezultati korelacij kažejo, da študenti, ki pravočasno opravljajo svoje študijske obveznosti, statistično značilno pogosteje obiskujejo vaje ($r=0,565$, $p<0,01$) in predavanja ($r=0,486$, $p<0,01$), opravljajo naloge, ki jim jih dodelijo profesorji ($r=0,416$, $p<0,01$), vlagajo veliko truda v študij ($r=0,477$, $p<0,01$), zadovoljni so s svojim učenim uspehom ($r=0,417$, $p<0,01$), vendar statistično značilno manj časa namenijo študentskemu delu ($r=-0,452$, $p<0,01$).

Študenti EF, ki vložijo dovolj truda v svoj učni uspeh, namenijo statistično značilno manj časa delu ($r=-0,303$, $p<0,01$) in načeloma ne opravljajo študentskega dela ($r=-0,257$, $p<0,01$). Bolj so osredotočeni na obiskovanje predavanj ($r=0,397$, $p<0,01$) in vaj ($r=0,428$, $p<0,01$), opravljanje nalog, ki jim jih dodelijo profesorji ($r=0,339$, $p<0,01$), pravočasno opravljanje vseh študijskih obveznosti ($r=0,477$, $p<0,01$), čas namenjen študiju ($r=0,329$, $p<0,01$) hkrati pa so tudi zelo zadovoljni s svoji učenim uspehom ($r=0,484$, $p<0,01$).

Zelo zanimivo pa je bilo dejstvo, da študentom, ki so zadovoljni s svojim učenim uspehom, ni pomembna povprečna ocena letnika ($r=-0,209$, $p<0,05$), kljub temu pa obiskujejo predavanja ($r=0,385$, $p<0,01$) in vaje ($r=0,450$, $p<0,01$), opravljajo naloge, ki jim jih dodelijo profesorji ($r=0,400$, $p<0,01$), pravočasno opravljajo vse svoje študijske obveznosti ($r=0,417$, $p<0,01$) ter vlagajo veliko truda v študij ($r=0,484$, $p<0,01$).

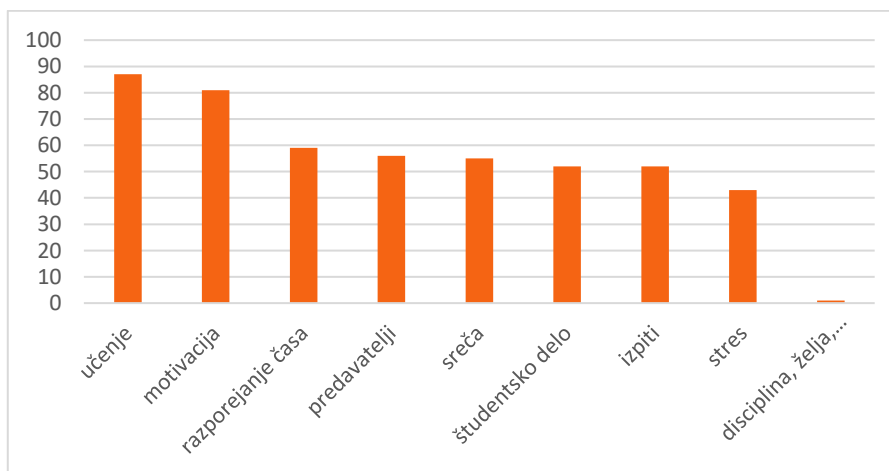
Slika 8: (Ne)strinjanje z navedenimi trditvami glede študija

Vir: lastno delo.

Drugo vprašanje, s katerim sem skušala ugotoviti povezavo med študentskim delom in učenjem za študij oz. učnim uspehom, je vprašanje študentov o tem, kaj menijo, da najpogostejše vpliva na učni uspeh. Glede na to, da veliko študentov EF opravlja študentsko delo, sem pričakovala, da bo najpogostejši odgovor študentsko delo, ki lahko pozitivno (npr. preko boljšega razumevanja) ali negativno (npr. preko slabe ocene) vpliva na učni uspeh. A pretežni del študentov EF v vzorcu (tj. 84,5 % vprašanih) meni, da je učenje tisto, ki pravzaprav vpliva na učni uspeh. 78,6 % študentov je ravno tako navedlo, da je motivacija tista, ki je pomembna pri oblikovanju učnega uspeha. 57,3 % študentov meni, da razporeditev časa prav tako vpliva na končni učni uspeh. 54,4 % študentov meni, da imata pomembno vlogo pri učnem uspehu študentov predavatelj ter njegov način predavanja snovi. 53,4 % študentov meni, da je sreča tista, od katere je odvisen učni uspeh. 50,5 % študentov navaja, da na učni uspeh močno vpliva tudi hkratno opravljanje študentskega dela ter tudi dosežen uspeh na izpitih. 41,7 % študentov meni, da stres precej vpliva na učni uspeh. 1,0 % študentov je navedlo, da so pri oblikovanju oz. trudu za učni uspeh pomembni: disciplina, želja, samodokazovanje. Rezultate prikazujem v sliki 9.

Slika 9: Dejavniki, ki vplivajo na učni uspeh

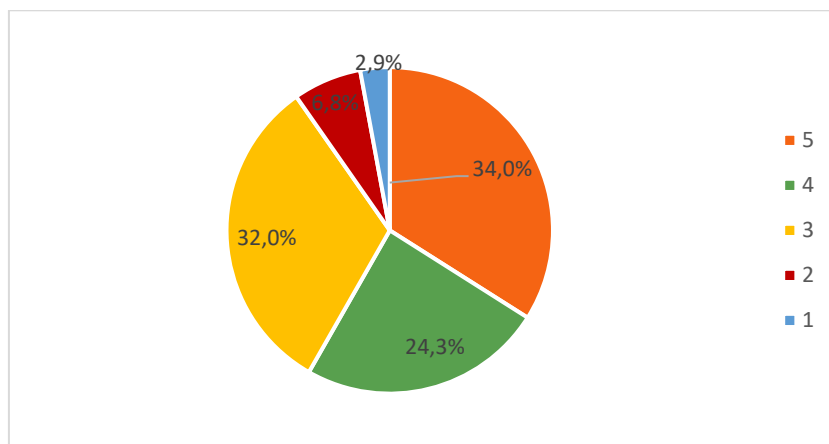

Vir: lastno delo.

Pretežni del študentov v vzorcu (tj. 54,4 % vprašanih) je pripravljen za 3 dni učenja tvegati nad 90 € zaslužka, kar pomeni, da so pripravljeni odpovedati se študentskemu delu in denarju v času učenja. Prav tako pretežnemu delu študentov v vzorcu (tj. 66 % vprašanih) so pridobljene življenjske izkušnje pomembnejše od pridobljene stopnje izobrazbe pri prihodnjem zaposlovanju.

Eden izmed načinov, s pomočjo katerega sem skušala ugotoviti povezavo med študijskim delom in učenjem za študij, je naslednja trditev: "Motivacija za opravljanje študentskega dela v povezavi s študijem je večja od motivacije za opravljanje študentskega dela, nepovezanega s študijem." Da bi ugotovila, ali se študenti z napisano trditvijo strinjajo, so na to vprašanje odgovarjali s pomočjo lestvice strinjanja. Ugotovila sem, da se pretežni del študentov v vzorcu s trditvijo popolnoma strinja ali strinja (58,3 % študentov), kljub temu pa ne opravljajo dela v povezavi s študijskim programom. Razlogi za to so lahko različni, in sicer: višja urna postavka pri delu, ki ni povezano s študijskim programom, podjetje, ki ponuja delo na področju ekonomije, ima visoke kriterije in zahteva veliko znanja, itd. 32,0 % študentov je nevtralnih, 9,7 % študentov se ne strinja ali se popolnoma ne strinja. Rezultate prikazujem v sliki 10.

Slika 10: (Ne)strinjanje s trditvijo o motivaciji za študentsko delo, ki je povezano s študijskim programom

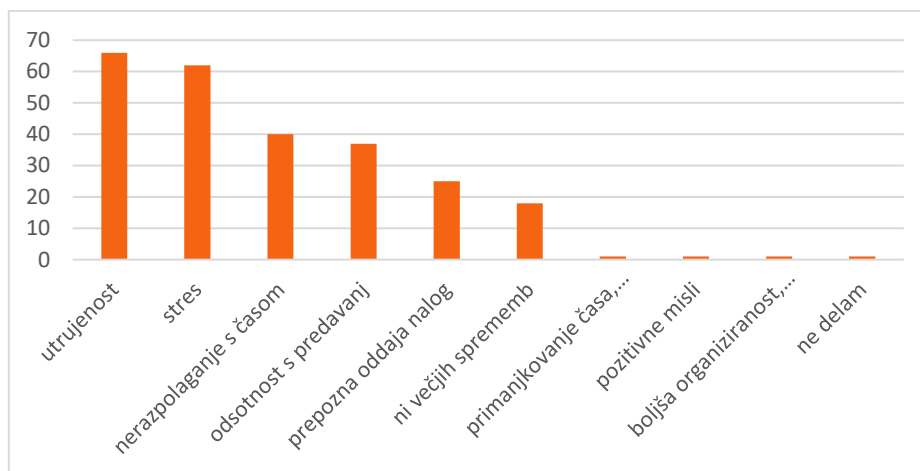

Vir: lastno delo.

Predvsem me je zanimalo, kako hkratno delo in študij vplivata na študente EF. Ugotovila sem, da pretežni del študentov v vzorcu (tj. 64,1 % vprašanih) navaja, da je utrujenost posledica hkratnega dela in študija. 60,2 % anketiranih študentov meni, da je stres tudi posledica hkratnega dela in študija. Temu sledijo: nerazpolaganje s časom (38,8 % vprašanih), odsotnost s predavanj (35,9 % vprašanih), prepozna oddaja nalog (24,3 % vprašanih) ter ni večjih sprememb (17,5 % vprašanih). 4 % študentov so navedli, da hkratno delo in študij povzročata več sprotne delo, primanjkovanje časa ter zmedenost zaradi hkratnega opravljanja dveh pomembnih obveznosti. Ravno tako so izpostavili tudi nekatere pozitivne strani hkratnega dela in študija, kot so: bolj pozitivne misli, boljša organiziranost.

Rezultate prikazujem v sliki 11. Rezultati korelacij so pokazali, da študenti EF, ki opravljajo študentsko delo, menijo, da niso vložili dovolj truda v svoj učni uspeh ($r=-0,257$, $p<0,01$). Skladno s tem pa tudi niso zadovoljni s svojim učenim uspehom.

Slika 11: Povezava med hkratnim delom in študijem študentov Ekonomske fakultete

Vir: lastno delo.

2.5 Omejitve raziskave in priložnosti za prihodnje raziskovanje

Pri izračunu korelacij sem se srečevala z izzivi, saj se tovrstnega računanja v programih SPSS, Excel ipd. nismo učili, sama pa tudi nisem imela izkušenj. Med pisanjem zaključne strokovne naloge sem ugotovila tudi, da imam malo raziskovalnih izkušenj, zato sem pri nekaterih izračunih potrebovala bistveno več časa.

Menim, da priložnosti za prihodnje raziskovanje obstajajo. Prepričana sem, da bi bilo dobro raziskati, katera študentska dela študenti EF opravljajo, ter na podlagi tega ugotoviti, kako tovrstno delo vpliva na njihov študij (povprečni uspeh, katere delovne navade prenesejo v študij ipd.). Verjamem, da narava samega dela zelo vpliva na študij, saj če je delo povezano s študijskim programom, je študent uspešnejši tako pri delu kot pri študiju. Nadaljnje preučevanje na področju dela (katere delovne naloge študenti opravljajo pri določenem delodajalcu) bi po mojem mnenju k prihodnjim raziskavam doprineslo veliko pomenljivih in zanimivih rezultatov oz. odgovorov.

SKLEP

Namen zaključne strokovne naloge je bil ugotoviti povezavo med študentskim delom in učenjem za študij študentov EF. Zanimalo me je, kako študenti EF usklajujejo hkratno delo in študij, kaj jim je pomembnejše ter kako delo vpliva na njihovo učenje za študij in učni uspeh. Tudi sama se soočam s tovrstnim problemom, saj mi trenutno zelo veliko pomenita denar in nabiranje delovnih izkušenj, po drugi strani pa želim dokončati študij na EF. Menim,

da je ta tema zelo aktualna med študenti, zato sem se tudi odločila, da jo podrobneje raziščem. Namen zaključne strokovne naloge sem dosegla tako, da sem se najprej poglobila in prebrala različne že objavljene analize in raziskave tako domačih kot tujih avtorjev. Pomembne ugotovitve in analize sem povzela in jih vključila v svoje delo. Ena izmed pomembnejših ugotovitev je raziskava Holmesa (2008), ki navaja, da študentsko delo izboljšuje metode učenja, vendar je za to potrebno medsebojno sodelovanje izobraževalnih ustanov in gospodarstva. Pravi, da delo s krajšim delovnim časom daje študentom občutek za delo, ki sledi po zaključku študija, hkrati pa jim omogoča pridobitev določenih spretnosti, veščin in znanj. Ena izmed zanimivejših ugotovitev pa je, da je smiselno delati le 10 mesecev ali več, vendar ne več kot 2 leti, saj se v tem primeru posamezniku poveča verjetnost zaposlitve za 9 odstotnih točk. Dodatno delo (torej delo nad 2 letoma) študentu prinaša še več izkušenj in znanj, vendar je velikost teh učinkov kljub temu majhna in statistično nepomembna (Bartolj & Polanec, 2021).

Teoretičnemu delu sledi praktični del, ki prinaša ključne ugotovitve moje zaključne strokovne naloge. Praktičnega dela sem se lotila s pomočjo sestavljenega vprašalnika, ki so ga reševali študenti EF, ki so bili v času izvedbe raziskave v juniju in juliju 2022 vpisani na EF. Pridobljeni odgovori so bili zelo pomembni, saj sem lahko le z njihovo pomočjo analizirala odgovore, ki so me privedli do pomenljivih ugotovitev. Rezultati, ki sem jih pridobila s pomočjo korelacij, so bili večinoma pričakovani. Med ključne ugotovitve bi uvrstila dejstvo, da študenti, ki več časa namenijo študiju, statistično značilno več obiskujejo predavanja in vaje. Posledica tega je pravočasna ureditev vseh študijskih obveznosti, hkrati pa so svojim učenim uspehom zadovoljnejši. Študenti, ki pravočasno opravljajo svoje študijske obveznosti, statistično značilno pogostejše obiskujejo vaje. Po drugi strani pa študenti EF, ki namenijo več časa študentskemu delu, namenijo statistično značilno manj časa študiju, manj obiskujejo predavanja, manj obiskujejo vaje ter manj opravljajo naloge, ki jim jih dodelijo profesorji. Posledično menijo, da niso vložili dovolj truda v svoj učni uspeh, kar jih pripelje do nezadovoljstva z učenim uspehom. Zanimivo je bilo dejstvo, da študentom, ki so zadovoljni s svojim učenim uspehom, ni pomembna povprečna ocena letnika.

Iz navedenih ugotovitev lahko odgovorim na zastavljeno raziskovalno vprašanje, ki se glasi: "Kakšne so povezave med študentskim delom in učenjem za študij na EF?" Na podlagi opravljene analize ugotavljam, da je povezava med študentskim delom in učenjem za študij študentov EF negativna, kar pomeni, da so študenti vedno bolj osredotočeni bodisi na delo bodisi na študij. Uravnoteženost obeh obveznosti ni navada študentov EF, zato ena stran vedno trpi. Menim, da je razlogov za to lahko več. Tisti, ki so bolj osredotočeni na študij, delo bodisi opravljajo le takrat, ko nimajo študijskih obveznosti, bodisi jim starši finančno pomagajo v času študija ipd. Študenti, ki so bolj osredotočeni na delo, pa imajo ravno tako svoje razloge za to. Eden izmed najpogostejših je, kot že ugotovljeno, denar, ki ga potrebujejo bodisi za bolj luksuzno življenje bodisi za osnovne življenjske potrebe (najemnine, hrana, pijača), zato posledično ne namenijo dovolj časa študiju.

Na podlagi izvedene analize je moje priporočilo študentom EF, da se zaposlijo na področju, ki je povezano z njihovim izbranim študijskim programom, saj menim, da jim bo tako lažje usklajevati delo in študij, hkrati pa bodo lahko veliko koristnega znanja in izkušenj prenesli v študij ter na takšen način povezali in izpopolnili svoje znanje. Priporočilo profesorjem EF je, da je pomembno zavedanje, koliko njihovih študentov poleg študija opravlja tudi različna študentska dela. Morda bi bilo smiselno zmanjšati število obveznih predavanj in vaj. Glede na to, da študenti EF namenijo do 10 ur na teden študiju (mišljeni so le samostojno učenje, pisanje seminarskih nalog, opravljanje domačih nalog ipd.), menim, da bi zmanjšano dodeljevanje tovrstnih nalog študentom EF veliko pripomoglo ter bi lahko ta čas namenili delu ali učenju za izpite. Trgu študentskega dela pa priporočam, da študentom ponujajo dela, ki so bolj povezana z njihovim študijskim programom, saj jih bodo na tak način veliko naučili in precej bolje pripravili na obdobje, ki sledi zaključku študija. S tem bi študenti pridobili občutek odgovornosti, veliko znanj in izkušenj, hkrati pa bodo lažje ugotovili, ali je ta študij oz. program prava izbira zanje. Menim, da bi lahko tako zmanjšali strah študentov pred bodočo redno zaposlitvijo, hkrati pa bi podjetja v svoj kolektiv pridobila že izkušene in usposobljene zaposlene.

VIRI IN LITERATURA

1. Antić, K. (2006). *Študentsko delo in zaposlovanje mladih* (diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
2. Aucejo, E. M., French, J., Ugalde Araya, M. P. & Zafar, B. (2020). The impact of COVID-19 on student experiences and expectations: Evidence from a survey. *Journal of Public Economics*, 191.
3. Ažman, T. (2012). *Kompetenca učenje učenja*. Pridobljeno 26. maja 2022 iz: https://arhiv.acs.si/ucna_gradiva/UZU_MI-Kompetenca_ucenje_ucenja-Azman-april.pdf
4. Bartolj, T. & Polanec, S. (2021). An empirical analysis of the effects of student work and academic performance on the probability of employment. *Economic and business review*, 23(1), 26-39.
5. Beatson, N., Lange, P. & Oosthuizen, H. (2021). A question of balance: study–work–life, perspectives from accounting students. *Pacific Accounting Review*, 33(3), 257-273.
6. Data d.o.o. (2021). *Splošna davčna olajšava za vse slovenske davčne rezidente!* [objava na blogu]. Pridobljeno 19. junija 2022 iz: <https://data.si/blog/splosna-davcna-olajsava/>
7. Dipboye, R. L. (2018). Work Motivation. V *The Emerald Review of Industrial and Organizational Psychology* (str. 103-174). Bingley: Emerald Publishing Limited.
8. Dundes, L. & Marx, J. (2006). Balancing work and academics in college: Why do students working 10 to 19 hours per week excel? *Baywood Publishing Co., Inc*, 8(1), 107-120.

9. Ekonomska fakulteta. (brez datuma a). *Dejstva o Ekonomski fakulteti*. Pridobljeno 29. maja 2022 iz: <http://www.ef.uni-lj.si/dejstva>
10. Ekonomska fakulteta. (brez datuma b). *Univerzitetna poslovna in ekonomska šola*. Pridobljeno 30. maja 2022 iz: <http://www.ef.uni-lj.si/dodiplomsko/upes>
11. Ekonomska fakulteta. (brez datuma c). *Visoka poslovna šola*. Pridobljeno 29. maja 2022 iz: <http://www.ef.uni-lj.si/dodiplomsko/vps>
12. Eržen, B. (2018). Ni vseeno, koliko študentov mora delati, da lahko študirajo. *Delo*. Pridobljeno 20. maja 2022 iz: <https://www.delo.si/novice/slovenija/ni-vseeno-koliko-studentov-mora-delati-da-lahko-studirajo/>
13. Felder, R. M. & Soloman, B. A. (brez datuma). *Learning styles and strategies*. Pridobljeno 25. maja 2022 iz: <https://www.andrews.edu/services/ctcenter/career-center/learning-styles-strategies/learning-styles-and-strategies.pdf>
14. Glušac, D. (2012). *Elektronsko učenje*. Zrenjanin: Tehniški fakultet "Mihajlo Pupin".
15. Hojak, N. (2021). *Stili učenja pri izobraževanju odraslih* (magistrsko delo). Maribor: Filozofska fakulteta.
16. Holmes, V. (2008). Working to live: Why university students balance full-time study and employment. *Education + Training*, 50(4), 305-314.
17. Kosi, T., Nastav, B. in Šušteršič, J. (2010). Pomen študentskega dela z vidika trga dela in uspešnosti študija. *ResearchGate*, (3/4), 65-80.
18. Lebarič, N., Kobal, D. & Kolenc, J. (2002). Motivacija za učenje in samopodoba. *Psihološka obzorja*, 11(3), 23-38.
19. Lopez-Mayan, C. (2018). Working while studying: a bad decision? *Journal of Human Capital*, 12(1), 125-171.
20. Marentič-Požarnik, B. (2000). *Psihologija učenja in pouka*. Ljubljana: DZS.
21. Ministrstvo za finance. (2022). *Obvestilo o lestvici za odmero dohodnine in olajšave za leto 2022*. Pridobljeno 22. maja 2022 iz: <https://www.fu.gov.si>
22. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. (2020). *Visokošolsko izobraževanje*. Pridobljeno 20. maja 2022 iz: <https://www.gov.si/podrocja/izobrazevanje-znanost-in-sport/visokosolsko-izobrazevanje/>
23. Pintrich, P. & Schunk, D. (1996). *The Role of Expectancy and Self-Efficacy Beliefs*. Pridobljeno 28. maja 2022 iz: <https://www.uky.edu/~eushe2/Pajares/PS.html>
24. Pollard, E., Williams, M., Arthur, S. & Kotecha, M. (2013). Working while Studying: a Follow-up to the Student Income and Expenditure Survey 2011/12. *Department for Business, Innovation and Skills*, 142, 1-95.
25. Potokar, F. & Jereb, E. (2003). *Učna motivacija in ostali dejavniki uspeha na izpitih*. Maribor: Fakulteta za organizacijske vede.
26. Psychology Today. (brez datuma). *Motivation*. Pridobljeno 27. maja 2022 iz: <https://www.psychologytoday.com/us/basics/motivation>
27. Richardson, J. J., Kemp, S., Malinen, S. & Haultain, S.A. (2013). The academic achievement of students in a New Zealand university: does it pay to work? *Journal of Further and Higher Education*, 37(6), 864-882.

28. Skvarča, N. (2018). *Obstoj delovnega razmerja in študentsko delo* (magistrsko delo). Ljubljana: Evropska pravna fakulteta.
29. Souders, B. (2019). *What is Motivation? A Psychologist Explains*. Pridobljeno 28. maja 2022 iz: <https://positivepsychology.com/what-is-motivation/>
30. Študentska organizacija Slovenije. (2021). *Davčna obravnava študentskega dela*. Pridobljeno 22. maja 2022 iz: <https://www.studentska-org.si/studentski-kazipot/studentsko-delo/davcna-obravnav-studentskega-dela/>
31. Tsurugano, S., Nishikitani, M., Inoue, M. & Yano, E. (2021). Impact of the COVID-19 pandemic on working students: Results from the Labour Force Survey and the student lifestyle survey. *Journal of Occupational Health*, 63(1).
32. Zule, M. (2013). *Dejavniki učinkovitega učenja s poudarkom na motivaciji in učnih navadah* (diplomsko delo). Kranj: Fakulteta za organizacijske vede.

PRILOGE

Priloga 1: Vprašalnik

Analiza povezave med študentskim delom in učenjem za študij študentov

Ekonomске fakultete

Pozdravljeni,

sem Edina Tatarević, študentka Ekonomske fakultete v Ljubljani, in trenutno pripravljam zaključno strokovno nalogo z naslovom Analiza povezave med študentskim delom in učenjem za študij študentov Ekonomske fakultete. Namen ankete je ugotoviti načine usklajevanja študija in študentskega dela študentov Ekonomske fakultete. Vaše sodelovanje za raziskavo je ključnega pomena, saj le z Vašimi odgovori lahko dosežem namen naloge. Anketa je anonimna in se rešuje približno 5 minut. Zbrani podatki bodo obravnavani zaupno in bodo uporabljeni samo za namen te zaključne strokovne naloge. Za Vaše sodelovanje se Vam prijazno zahvaljujem, Edina Tatarević

* Zahtevano

1. Ali ste študent/ka Ekonomske fakultete?*

- Da
- Ne

2. Katere usmeritve Ekonomske fakultete ste izbrali (denar in finance, računovodstvo, management, trženje...)?*

3. Ali ste redni ali izredni študent/ka?*

- Redni
- Izredni

4. Kakšno je vaše trenutno povprečje vseh do sedaj opravljenih izpitov?*

5. Ali poleg študija opravljate študentsko delo?*

- Da
- Ne

6. Koliko ur na teden opravljate študentsko delo?*

- do 10 ur
- 10-20
- 20-30

- 30-40
- nad 40

7. Ali je Vaše študentsko delo povezano z izbranim študijskim programom?*

- Da
- Ne

8. Zakaj ste se odločili za opravljanje študentskega dela?*

- Denar
- Pridobitev izkušenj in znanj
- Bolj bogat CV
- Lagodnejše življenje
- Pridobitev delovnih navad
- Drugo:

9. Katere od naštetih delovnih navad ste prenesli v študij?*

- Večja odgovornost
- Samostojnost
- Natančnost
- Samoiniciativnost
- Drugo:

10. Koliko ur na teden namenite študiju (vprašanje se nanaša na samostojno učenje, pisanje seminarskih nalog, opravljanje domačih nalog, ipd.)?*

- do 5 ur
- 5-10
- 10-20
- nad 20

11. Ste kdaj v času študija letnik ponavljali?*

- Da
- Ne

12. Na predavanjih in vajah sem prisoten/a zaradi:*

- Zanimive vsebine študija
- Pridobivanja novih znanj
- Druženja s sošolci

- Obvezne prisotnosti
- Drugo:

13.*

	Nikoli	Redko	Občasno	Pogosto	Vedno
Obiskujem predavanja					
Obiskujem vaje					
Opravljam vse naloge, ki mi jih predavatelj določi					

14.*

	Ne strinjam se	Se ne morem opredeliti	Strinjam se
Povprečna ocena letnika mi je pomembna			
Svoje študijske obveznosti sem opravil/a v predvidenem času (v okviru učnega načrta fakultete)			
Vložil/a sem dovolj truda za svoj učni uspeh			
Zadovoljen/a sem s svojim učnim uspehom			

15. Kaj od naštetih dejavnikov po Vašem mnenju vpliva na učni uspeh?*

- Učenje
- Motivacija
- Stres
- Predavatelji
- Študentsko delo
- Izpiti
- Razporejanje časa

- Sreča
- Drugo:

16. Na lestvici od 1 (popolnoma ne drži) do 5 (popolnoma drži) ocenite koliko drži naslednja trditev. Motivacija za opravljanje študentskega dela v povezavi s študijem je večja od motivacije za opravljanje študentskega dela nepovezanega s študijem.*

1 2 3 4 5

17. Koliko denarja ste pripravljeni tvegati za 3 dni učenja?*

- do 90 evrov (ne morem ali ne želim se odpovedati študentskemu delu tudi v času učenja za študij)
- nad 90 evrov (v času učenja za študij se za tri dni odpovem študentskemu delu in ne zaslužim 90 eur ali več)

18. Kaj od ponujenega Vam je bolj pomembno pri prihodnjem zaposlovanju?*

- Pridobljene življenjske/delovne izkušnje
- Stopnja izobrazbe

19. Kako hkratno delo in študij vpliva na Vas?*

- Utrujenost
- Odsotnost s predavanj
- Prepozna oddaja nalog
- Nerazpolaganje s časom
- Stres
- Ni večjih sprememb
- Drugo:

Spol:*

- Ženski
- Moški

Prišli ste do konca!

Zahvaljujem se Vam za uspešno rešeno anketo in sodelovanje.

Priloga 2: Deskriptivne statistike

Deskriptivne statistike					
	N	Minimum	Maksimum	Povprečje	Standardni odklon
StudDelo	103	.0	1.0	.913	.2838
UreDela	103	1.0	5.0	2.709	1.2016
UreStudija	103	1.0	4.0	1.738	.7536
ObiskPredav	103	1.0	5.0	3.388	1.1223
ObiskVaj	103	1.0	5.0	3.816	1.0548
OpraviNaloge	103	1.0	5.0	3.689	1.0388
PomenPovprecja	103	1.0	3.0	2.330	.8562
Pravocasno	103	1.0	3.0	2.379	.8415
TrudStudij	103	1.0	3.0	2.194	.8408
ZadovoljUspeh	103	1.0	3.0	2.398	.7963
Valid N (listwise)	103				

Priloga 3: Korelacije med preučevanimi spremenljivkami

		StudDelo	UreDela	UreStudija	ObiskPredav v	ObiskVaj	OpraviNalo ge	PomenPov precja	Pravocasno	TrudStudij	ZadovoljUspe h
StudDelo	Pearson Correlation	1	.442**	-.154	-.169	-.153	-.026	-.042	-.189	-.257**	-.192
	Sig. (2-tailed)		.000	.120	.087	.124	.791	.677	.056	.009	.052
UreDela	Pearson Correlation	.442**	1	-.248*	-.235*	-.329**	-.254**	-.068	-.452**	-.303**	-.134
	Sig. (2-tailed)	.000		.012	.017	.001	.010	.497	.000	.002	.178
UreStudija	Pearson Correlation	-.154	-.248*	1	.237*	.185	.258**	.318**	.174	.329**	.127
	Sig. (2-tailed)	.120	.012		.016	.061	.008	.001	.080	.001	.203
ObiskPredav	Pearson Correlation	-.169	-.235*	.237*	1	.732**	.533**	.212*	.486**	.397**	.385**
	Sig. (2-tailed)	.087	.017	.016		.000	.000	.031	.000	.000	.000
ObiskVaj	Pearson Correlation	-.153	-.329**	.185	.732**	1	.502**	.036	.565**	.428**	.450**
	Sig. (2-tailed)	.124	.001	.061	.000		.000	.722	.000	.000	.000
OpraviNaloge	Pearson Correlation	-.026	-.254**	.258**	.533**	.502**	1	-.225*	.416**	.339**	.400**
	Sig. (2-tailed)	.791	.010	.008	.000	.000		.022	.000	.000	.000
PomenPovprecja	Pearson Correlation	-.042	-.068	.318**	.212*	.036	-.225*	1	.002	.019	-.209*
	Sig. (2-tailed)	.677	.497	.001	.031	.722	.022		.986	.849	.034
Pravocasno	Pearson Correlation	-.189	-.452**	.174	.486**	.565**	.416**	.002	1	.477**	.417**
	Sig. (2-tailed)	.056	.000	.080	.000	.000	.000	.986		.000	.000
TrudStudij	Pearson Correlation	-.257**	-.303**	.329**	.397**	.428**	.339**	.019	.477**	1	.484**
	Sig. (2-tailed)	.009	.002	.001	.000	.000	.000	.849	.000		.000
ZadovoljUspeh	Pearson Correlation	-.192	-.134	.127	.385**	.450**	.400**	-.209*	.417**	.484**	1
	Sig. (2-tailed)	.052	.178	.203	.000	.000	.000	.034	.000	.000	

** pomeni, da je korelacija značilna pri $p < 0,01$ (dvostransko). * pomeni, da je korelacija značilna pri $p < 0,05$ (dvostransko). N=103.